

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 642/2023
11.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Драгана Милидраговић, адвокат из ..., против тужене Предшколске установе „РАДОСНО ДЕТИЊСТВО“ из Новог Сада, коју заступа Правобранилаштво града Новог Сада, ради накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3706/22 од 12.10.2022. године, у седници одржаној 11.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3706/22 од 12.10.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 2812/21 од 01.06.2022. године, ставом првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев и тужена је обавезана да тужиљи за период од 01.09.2018. године до 31.08.2021. године исплати на име неисплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада 90.429,00 динара, са законском затезним каматом од 20.01.2022. године па до коначне исплате и износ од 15.081,52 динара на име обрачунате затезне камате од доспелости сваког појединачног месечног износа до 19.01.2022 године. Ставом трећим и четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи, за исти период, на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора исплати 86.571,11 динара, са каматом од 20.01.2022. године па до коначне исплате и износ од 13.999,39 динара на име обрачунате затезне камате од доспелости сваког појединачног месечног износа до 19.01.2022 године и да јој накнади трошкове поступка од 49.000,00 динара са каматом од дана извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3706/22 од 12.10.2022. године, усвојена је жалба тужене и преиначена првостепена пресуда, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да тужена за период од 01.09.2018. године до 31.08.2021. године тужиљи исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада 90.429,00 динара, са каматом од 20.01.2022. године до исплате, као и обрачунату затезну камату од доспећа до 19.01.2022. године у износу од 15.081,52 динара и на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора 86.571,11 динара, са затезном каматом од 20.01.2022. године до исплате и обачунату камату од доспелости

до 19.01.2022. године у износу од 13.999,39 динара, и да јој накнади трошкове поступка од 49.000,00 динара са каматом од дана извршности до исплате. Обавезана је тужила да туженој накнади трошкове поступка од 39.000,00 динара са затезном каматом од извршности до исплате и трошкове жалбеног поступка у износу од 31.340,00 динара са каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију због непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је код тужене у утуженом периоду била у радном односу на пословима ..., са коефицијентом за обрачун плате од 6,30. У спорном периоду од 01.09.2018. године до 31.08.2021. године, тужена је тужили обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу, коју објављује Влада Републике Србије, множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19, који се примењује од 18.06.2001. године), а према ком закону се додаци за регрес и исхрану у току рада за запослене код тужене нису посебно обрачунавали и исплаћивали, јер су садржани у коефицијенту радног места. У периоду када је тако добијена висина основне плате била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужили вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па јој је у спорном периоду исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунима зарада нису приказани и обрачунати трошкови за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Висина потраживања на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада утврђена је на основу налаза и мишљења вештака према најповољнијим критеријумима за туженог из важећих Посебних колективних уговора за јавна предузећа на територији Републике Србије.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По становишту првостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужиоцима исплаћивала минималну зараду следи да им није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, па је тужена дужна да им те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према најповољнијим критеријумима из упоредних важећих колективних уговора за јавна предузећа у комуналној делатности.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, јер су у коефицијенту за обрачун плате садржане и накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

По оцени Врховног касационог суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017... 129/2021), прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Законом о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС“, бр. 18/2010... 129/2021) чланом 52. прописано је да висина плате, накнаде и других примања се утврђује јединствено за све запослене у предшколским установама чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, у складу са прописима којима се уређују плате, накнаде и друга примања из радног односа у јавним службама. Основица за обрачун и исплату плата у предшколским установама не може бити нижа од основице за обрачун и исплату у основном образовању и васпитању, али може бити увећана из средстава које оствари установа или јединица локалне самоуправе.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан колективни уговор за запослене у установама предшколског васпитања и образовања чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 43/17 и 97/20) у одредби члана 35. и Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 92/20), у одредби члана 20. прописују елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1). Уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне

самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка бб. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у предшколском васпитању и образовању.

У конкретном случају, тужила је запослена у предшколској установи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада према одредби члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супротно наводима ревизије, супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 92/20, чије важење је на основу Споразума продужено до 05.03.2022. године) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужилаца. Тај основ не постоји ни у општем акту. Стога је правилан закључак другостепеног суда да тужиоцима не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њихове плате, па је стога чињеница да им је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада на основу одредбе члана 20. став 2. Посебног Колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) без утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Правилно је одлучено и о накнади трошкова поступка на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић